

Olsztyn, 20 kwietnia 2019 r.

PS-VI.431.2.6.2019.AB

**Pani
Elwira Świetlicka
Dyrektor
Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Wąglicka 1
12-200 Pisz**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.125.2019 z dnia 21 lutego 2019 r. /**akta kontroli str. 1**/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie – delegatura Urzędu w Elku, w składzie:

1. Agnieszka Brzozowska - główny specjalista, kierująca zespołem,
2. Katarzyna Stefanowska - główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pisz, ul. Wąglicka 1. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 13 marca 2019 r. i zakończono w dniu 15 marca 2019 r. Przedmiot kontroli stanowiły formy pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j.: Dz. U. 2018. poz. 998 ze zm.) – zwanej dalej ustawą,
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 roku w sprawie szkoleń na asystenta rodziny (Dz. U. z 2011 r. poz. 1608).

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. M-GOPS/ Ośrodek/ kontrolowana jednostka – co oznacza: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pisz, ul. Wąglicka 1.
2. Dyrektor/ Dyrektor Ośrodka/ Dyrektor M-GOPS – co oznacza: Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pisz, Panią Elwirę Świetlicką.
3. Kierownik/ Kierownik Działu – co oznacza: [REDAKCYJNE]
4. Regulamin – co oznacza: *Regulamin Organizacyjny Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pisz.*
5. Program – co oznacza: *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018.*
6. Gmina – co oznacza: Gminę Pisz.

7. asystent rodziny/ asystent – co oznacza: asystentów rodziny, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zatrudnionych w Ośrodku.
8. plan pracy/ plan – co oznacza: plan pracy z rodziną, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2018 r. do dnia jej zakończenia i przeprowadzono ją w obecności pani Elwiry Świetlickiej – Dyrektor Ośrodka oraz [REDAKTOWANE] upoważnionej przez Dyrektora do udzielania informacji związanych z kontrolą /**akta kontroli str. 3**/. Przeprowadzona ona została w oparciu o analizę prowadzonej dokumentacji, informacje i wyjaśnienia przekazane przez ww. oraz asystentów rodziny zatrudnionych w Ośrodku w trakcie realizacji czynności kontrolnych.

Fakt przeprowadzenia kontroli odnotowano w rejestrze prowadzonym przez kontrolowaną jednostkę.

Działalność M-GOPS w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

U S T A L E N I A K O N T R O L I

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej jednostki

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piszcu jest jednostką organizacyjną Gminy Pisz. Podstawę prawną działania Ośrodka stanowił *Statut Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piszcu*, przyjęty Uchwałą Nr XLVII/609/10 Rady Miejskiej w Piszcu z dnia 13 sierpnia 2010 r., który był zmieniany Uchwałami Rady Miejskiej w Piszcu: Nr VI/43/11 z dnia 11 marca 2011 r., Nr XVIII/230/12 z dnia 12 marca 2012 r., Nr XIX/253/12 z dnia 19 kwietnia 2012 r., Nr XLVII/616/14 z dnia 19 września 2014 r., Nr XXII/221/16 z dnia 4 marca 2016 r., Nr XXIV/253/16 z dnia 31 maja 2016 r., Nr XXXII/359/17 z dnia 15 lutego 2017 r. /**akta kontroli str. 5-21**/.

Struktura organizacyjna, wewnętrzny podział zadań oraz zasady działania M-GOPS ujęte zostały w *Regulaminie Organizacyjnym Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piszcu*, wprowadzonym Zarządzeniem nr 5/18 Dyrektora M-GOPS z dnia 2 stycznia 2018 r. /**akta kontroli str. 23-67**/. Analiza Regulaminu wykazała, iż w strukturze kontrolowanej jednostki wyodrębniono stanowiska asystentów rodziny oraz zakres realizowanych przez nich zadań.

2. Trzyletni gminny program wspierania rodziny

Ustalono, że zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, 31 maja 2016 r. Uchwałą Nr XXIV/254/16 Rady Miejskiej w Piszcu, przyjęto *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018* /**akta kontroli str. 69-91**/. Został on opracowany w oparciu o diagnozę środowiska lokalnego (sytuacji demograficznej i społecznej). W Programie za cel główny przyjęto „stworzenie warunków umożliwiających poprawę sytuacji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem oraz ich wspieranie w prawidłowym funkcjonowaniu poprzez realizację skoordynowanej polityki społecznej na rzecz wzmocnienia rodziny przez wyspecjalizowane instytucje samorządu lokalnego”. Jego osiągnięcie zaplanowano poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- „zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin,
- podejmowanie działań interdyscyplinarnych w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym,
- zapewnienie dostępności usług w zakresie opieki i poradnictwa specjalistycznego”.

W Programie dla każdego z celów szczegółowych dookreślono działania, wskazano jednostki je realizujące i źródła finansowania. Ponadto ujęto w nim m.in. planowane efekty, zasady monitorowania, adresatów i partnerów.

Zespołowi inspektorów, podczas przeprowadzania czynności kontrolnych, przedłożono projekt *Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021*, który 19 lutego 2019 r. został przekazany Radzie Miejskiej w Piszcu /**akta kontroli str. 93-129/**.

3. Zgodność zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami oraz tworzenie możliwości podnoszenia przez nich kwalifikacji

W Ośrodku w kontrolowanym okresie, zgodnie z przedłożoną informacją stanowiącą **akta kontroli str. 131-135**, zatrudnionych było 3 asystentów rodziny, w tym:

- Asystent 1 – zatrudniony na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy w okresie od 02.01.2018 r. do 01.04.2018 r.,
- Asystent 2 – zatrudniony na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy w okresie od 02.01.2018 r.,
- Asystent 3 – zatrudniony na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy w okresie od 03.04.2018 r.

Analiza dokumentacji kadrowej wykazała, iż asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje zawodowe, określone w art. 12 ust. 1 ustawy. Asystenci zatrudnieni w czasie, gdy realizowane były czynności kontrolne w Ośrodku spełniali warunki, o których mowa w art. 12 ust 1 pkt 2-4 ww. ustawy. W przypadku asystenta, który pracował na początku 2018 r. stwierdzono brak potwierdzenia spełniania wymogu określonego w art. 12 ust. 1 pkt 3 ustawy tj. informacji dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. W związku z tym, iż był to jednostkowy przypadek (osoba ta nie jest już zatrudniona w Ośrodku), odstąpiono od wydania zalecenia. Kontrolujący w ramach bieżącego instruktażu wskazali na konieczność weryfikacji spełniania przez zatrudnianych asystentów rodziny, wszystkich wymogów określonych w art. 12 ust. 1 pkt 3 ustawy tj. informacji w zakresie czy dana osoba:

- nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani ograniczona,
- wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego,
- nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Zgodnie z art. 12 ust 2 ustawy asystenci rodziny systematycznie podnosili swoje kwalifikacje w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i samokształcenie. Stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował zadanie określone w art. 176 pkt 2 ustawy. W dokumentach przedłożonych kontrolującym znajdowały się zaświadczenia o ukończonych przez nich, w okresie poddanym kontroli, szkoleniach m.in.:

- „Plan pomocy dziecku i rodzinie”,

- „Pracownik socjalny i Asystent Rodziny – przypadki i sytuacje w codziennej pracy”.
- „Wypalenie zawodowe, wpływ na zaangażowanie zawodowe i efekt pracy asystenta”.
- „Rola Asystenta Rodziny i jego zadania w świetle nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej”.

Ponadto asystenci rodziny uczestniczyli w procesie superwizji.

Kontrola wykazała, że praca asystentów rodziny nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 ustawy. Ponadto asystenci rodziny, stosownie do art. 17 ust. 4 ustawy, nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę **/akta kontroli str. 137/**.

4. Tryb przydzielania i realizacja zadań asystenta rodziny

Ustalono, że w Ośrodku Zarządzeniem Nr 7/13 Dyrektora M-GOPS z dnia 16 maja 2013 r. wprowadzono wzory dokumentacji na stanowisku asystenta rodziny **/akta kontroli str. 139-151/**:

- Załącznik nr 1: Karta informacja o rodzinie,
- Załącznik nr 2: Harmonogram pracy asystenta z rodziną,
- Załącznik nr 3: Plan pracy z rodziną,
- Załącznik nr 4: Miesięczne zestawienie godzin pracy asystenta rodziny.

Analiza dokumentacji przedłożonej kontrolującym wykazała, iż ujęty w ww. dokumencie wzór planu pracy z rodziną, nie obowiązywał podczas przeprowadzania czynności kontrolnych. Uległ on modyfikacji, co opisane zostało w dalszej części wystąpienia.

Z analizy dokumentacji oraz informacji przedłożonej kontrolującym wynika, iż w Ośrodku, poza dokumentami ujętymi w ww. zarządzeniu, wprowadzono także inne druki odzwierciedlające pracę asystentów z rodzinami **/akta kontroli str. 153/**. Asystenci rodziny prowadzili następującą dokumentację:

- kartę informacja o rodzinie,
- harmonogram pracy asystenta rodziny,
- plan pracy krótkoterminowy,
- plan pracy długoterminowy,
- ocenę półroczną i końcową,
- karty pracy z rodziną,
- notatki służbowe,
- protokoły z wizyt.

W bieżącym instruktażu, z uwagi na stosowanie różnych wzorów dokumentacji prowadzonej przez asystentów, zespół inspektorów wskazał na zasadność weryfikacji prowadzonej przez nich dokumentacji i dokonania stosownych zmian w powyższym zarządzeniu, poprzez dostosowanie go do stanu faktycznego.

Dyrektor M-GOPS przedłożyła kontrolującym wykaz rodzin, z którymi pracowali asystenci rodziny w okresie objętym kontrolą. Wynika z niego, iż z ich pomocy i wsparcia korzystało łącznie 37 rodzin. Ustalono, że jednej z tych rodzin przydzielono asystenta w oparciu o przepisy ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” (Dz. U. 2016. poz. 1860). Na podstawie analizy przedłożonej dokumentacji oraz uzyskanych informacji

stwierdzono, iż liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny pracował w tym samym czasie nie przekroczyła 15, co jest zgodne z art. 15 ust. 4 ustawy /**akta kontroli str. 155-159**/.

Szczegółowej analizie poddano dokumentację 13 rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny, w tym 2 rodzin, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej oraz 1 rodziny, w której dwoje dzieci powróciło pod opiekę rodzica w okresie objętym kontrolą. Potrzeby objęcia rodzin asystenturą rozpoznane zostały zarówno przez sam Ośrodek, z uwagi na objęcie tych rodzin pomocą socjalną oraz na podstawie postanowienia Sądu (1 rodzina).

Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy w przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pracownicy socjalni przeprowadzali w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodziny wynikało, iż potrzebuje ona wsparcia asystenta, pracownicy socjalni występowali do Dyrektora Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy /**akta kontroli str. 161-163**/. Dyrektor, odrębnym pismem, przydzielała rodzinie asystenta niezwłocznie po otrzymaniu wniosku, do czego obliguje art. 11 ust. 4 pkt 1 ustawy. W każdym analizowanym przypadku rodziny pisemnie wyrażały zgodę na objęcie jej wsparciem asystenta rodziny, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy.

Na początku pracy z rodziną asystenci sporządzali dokument pn. *karta informacja o rodzinie* /**akta kontroli str. 165-169**/. Uwzględniał on m.in. takie informacje jak: skład rodziny, w tym wykształcenie, zawód, kwalifikacje, zatrudnienie matki i ojca, informacje o dzieciach, w tym dotyczące ich sytuacji szkolnej, zdrowotnej, źródło utrzymania rodziny, wyposażenie mieszkania, informacje o kontaktach z rodziną. Dokument ten nie był opatrywany datą jego sporządzenia. Zespół inspektorów w bieżącym instruktażu wskazał na zasadność datowania sporządzanej dokumentacji.

Na podstawie analizy dokumentacji prowadzonej przez asystentów rodziny, kontrolujący stwierdzili, że z każdą z rodzin opracowano plany pracy, które prowadzone były w formie dwóch rodzajów arkuszy. Pierwszy plan (potocznie zwany długoterminowym) zawierał m.in. dane rodziny, asystenta rodziny, cel główny oraz cele szczegółowe długoterminowe i ich efekty, podpis asystenta rodziny i pracownika socjalnego. Sporządzany był po dokonaniu okresowej oceny sytuacji rodziny. Plan ten nie był podpisywany przez rodzinę. Zespół inspektorów wskazał w bieżącym instruktażu, iż każdy plan pracy, bez względu na to czy jest to tzw. plan długoterminowy czy też krótkoterminowy (jak to jest praktykowane w kontrolowanej jednostce) winien zawierać potwierdzenie, iż został on opracowany i był realizowany we współpracy z członkami rodziny, do czego zobowiązuje art. 15 ust 1 pkt 1 ustawy. Ustalono, że poza ww. dokumentem sporządzany był także drugi plan pracy (potocznie zwano go krótkoterminowym), który zawierał m.in. dane rodziny, asystenta rodziny, cele szczegółowe krótkoterminowe oraz ich efekty, a także w formie tabelarycznej ujęte działania krótkoterminowe, terminy ich wykonania, osoby odpowiedzialne za wykonanie działania, podpis pracownika socjalnego, asystenta rodziny i rodziny. Z ustnych informacji uzyskanych od asystentów rodziny wynika, iż stanowił on integralną część planu długoterminowego. Okres jego obowiązywania zależny był od potrzeb rodziny i realizacji ujętych w nim działań. Stwierdzono, iż wskazane w planach terminy realizacji zaplanowanych działań były nieprecyzyjne tj. zawierały wpisy np. *w najbliższym czasie, w razie potrzeby, jak najczęściej,*

na bieżąco. W ramach bieżącego instruktażu przekazano Dyrektor Ośrodka uwagi odnośnie precyzyjnego określania terminów realizacji działań /**akta kontroli str. 171-202**/.

Analiza planów pracy wykazała, iż nie zawierały one przewidywanych efektów działań, co jest niezgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy. Przyczyną powstania nieprawidłowości jest niewłaściwa interpretacja przepisów prawa w powyższym zakresie, co skutkowało nierealizowaniem przez kontrolowaną jednostkę zapisów ustawowych. Powyższa nieprawidłowość może mieć wpływ na efektywność podejmowanych działań w pracy z rodziną.

Stwierdzono, iż plany pracy sporządzone dla 2 rodzin biologicznych (w wykazie rodzin: poz. 21 i 26 – **akta kontroli str. 157**), których dzieci umieszczone były w pieczy zastępczej, nie zawierały potwierdzenia faktu opracowania ich z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz skoordynowania z planami pomocy dzieciom, na co wskazuje art. 15 ust. 1 pkt. 2 ustawy. Dyrektor M-GOPS w pisemnych wyjaśnieniach wskazała, iż w przypadku pierwszej rodziny, z uwagi na znaczną odległość, kontakt asystenta z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej był utrudniony. Wskazała, iż w przypadku drugiej rodziny, w dniu 13 marca 2019 r. odbyło się spotkanie przedstawicieli instytucji pracujących z tą rodziną, w celu skoordynowania działań /**akta kontroli str. 203-217**/. Skoordynowanie planu pracy z rodziną z planem pomocy dziecku przebywającemu w pieczy zastępczej, ma na celu zapewnienie spójnego systemu wsparcia i oddziaływań różnych jednostek oraz osób, które działają na rzecz dziecka i rodziny. Powyższa nieprawidłowość może skutkować tym, że podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny będą podejmowały szereg niespójnych działań, co w rezultacie może uniemożliwić osiągnięcie założonych celów.

Asystent rodziny, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, zobowiązany jest do dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny. W teczkach rodzin znajdowały się dokumenty pn. *Ocena sytuacji w rodzinie...* (tu wskazywano dane rodziny). Ustalono także, że w przypadku 6 rodzin (w wykazie rodzin poz.: 1, 3, 6, 7, 15, 21 – **akta kontroli str. 156-157**) nie dochowano terminu wskazanego w ww. art. , w myśl którego okresowej oceny sytuacji rodziny dokonuje się nie rzadziej niż co pół roku /**akta kontroli str. 221-236**/. W przypadku rodzin widniejących w wykazie rodzin pod poz. 15 i 21 /**akta kontroli str. 156-157**/ termin ten został znacznie przekroczony (w 2018 r. oceny sytuacji rodziny nie sporządzono do października). Kierownik Działu wyjaśniła, iż od kwietnia 2018 r. zatrudniono nowego asystenta rodziny, który dopiero po upływie pół roku od zatrudnienia, był w stanie realnie ocenić funkcjonowanie ww. rodzin /**akta kontroli str. 247**/. Powyższa nieprawidłowość może mieć wpływ na efektywność podejmowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudności życiowych rodziny.

Ustalono, iż oceny dokonywane przez asystentów rodziny, w tym także *Ocena końcowa*, przekazywane były Kierownik Działu, która potwierdzała fakt zapoznania się z nimi na tych dokumentach. Analiza przedłożonej dokumentacji wykazała, iż oceny nie były przekazywane podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 11 ustawy, w tym przypadku Dyrektor M-GOPS, do czego obliguje art. 15 ust. 1 pkt 15. Przyczyną powstania nieprawidłowości jest niewłaściwa interpretacja obowiązujących przepisów w tym zakresie, co skutkowało nierealizowaniem przez kontrolowaną jednostkę zapisów ustawowych.

W przypadku, gdy w dokumencie pn. *Ocena końcowa* /**akta kontroli str. 239-244**/ wskazano zasadność zakończenia współpracy z daną rodziną przez asystenta, wówczas pracownik socjalny, w porozumieniu z asystentem, przedkładał Dyrektor Ośrodka pisemny wniosek

R M

o zakończenie przez asystenta współpracy z rodziną, a następnie w formie pisemnej była wyrażana zgoda na zakończenie pracy z rodziną (określano jednocześnie okres przez jaki rodzina winna być objęta monitoringiem przez asystenta rodziny).

Analiza informacji przedłożonej kontrolującym wykazała, iż asystenci rodziny w okresie objętym kontrolą zakończyli współpracę z 8 rodzinami z uwagi na: poprawę sytuacji rodzinnej (5 rodzin), zmianę metod pracy (1 rodzina) oraz brak współpracy (2 rodziny) /**akta kontroli str. 157-159**/. Asystenci prowadzili monitoring funkcjonowania rodzin, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy, co znalazło potwierdzenie w prowadzonej przez nich dokumentacji. Zgodnie z przedłożoną informacją, stanowiącą **akta kontroli str. 153**, rodziny, z którymi asystenci zakończyli współpracę, były monitorowane przez okres pół roku, poprzez wizyty w środowisku.

Ustalono, iż asystenci rodziny prowadzili dokumenty pn. *Karta pracy z rodziną na rok ...* (tu wskazywano rok którego dotyczy), które tworzone były na każdy miesiąc. Zawierały one m.in. takie informacje jak: imię i nazwisko, miesiąc, data wizyty w środowisku, miejsce czynności, zastane informacje, rodzaj czynności i uzyskane informacje, uwagi własne i zamierzenia, podpis asystenta. Szczegółowo opisywano w nich podejmowane działania zarówno z rodziną, jak i podmiotami, z którymi współpracowali asystenci.

Ponadto asystenci dokumentowali swoją pracę w notatkach służbowych, protokołach z wizyt, a także w dokumentach pn. *zestawienie godzin pracy asystenta rodziny, harmonogram pracy asystenta rodziny*.

Na podstawie skontrolowanej dokumentacji oraz przedłożonej informacji, stanowiącej **akta kontroli str. 245-247**, stwierdzono, że asystenci rodziny stosownie do zapisu art. 14 ustawy, pracowali z rodziną w miejscu zamieszkania lub miejscu przez nią wskazanym. Podejmowali działania adekwatne do występujących w rodzinie problemów, a ich praca charakteryzowała się dużym zaangażowaniem w pomoc rodzinom objętym ich wsparciem. Praca asystentów polegała m.in. na:

- wspieraniu rodzin, w samodzielnym pokonywaniu trudności życiowych,
- udzielaniu pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- wspieraniu aktywności społecznej rodzin,
- motywowaniu rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i pomoc w poszukiwaniu oraz utrzymaniu zatrudnienia,
- motywowaniu do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
- udzielaniu wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
- podejmowaniu działań zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- umawianiu wizyt lekarskich oraz ich monitorowaniu,
- motywowaniu członków rodziny do uczestnictwa w podjętych terapiach,
- rozmowach motywacyjnych i wychowawczych z dziećmi,
- wskazywaniu sposobów dbania o higienę osobistą członków rodzin oraz porządek w domu,
- kontaktowaniu się z instytucjami, mającymi wpływ na funkcjonowanie rodzin.

Stwierdzono, iż Dyrektor Ośrodka, w okresie objętym kontrolą, pięciokrotnie przesyłała informacje na temat funkcjonowania rodzin do Sądu /**akta kontroli str. 249**/.

W okresie poddanym kontroli w pieczy zastępczej umieszczonych zostało 3 dzieci z terenu Gminy /akta kontroli str. 249/. Jak wynika z dokumentacji przedłożonej kontrolującym asystenci rodziny prowadzili pracę z rodziną biologiczną.

Ustalono, że asystenci rodziny współpracowali z podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny, w tym m.in. z: Zespołem Interdyscyplinarnym. I Zespołem Kuratorskim Służby Sądowej w Piszcu, Sądem Rejonowym w Piszcu. Powiatową Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Piszcu, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu, Policją, placówkami oświatowymi oraz służbą zdrowia /akta kontroli str. 251/.

5. Formy pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych:

▪ Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne

W okresie objętym kontrolą rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych mogły korzystać z pomocy psychologa zatrudnionego w M-GOPS. Ponadto Ośrodek współpracował z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Piszcu, gdzie mieszkańcy Gminy mogli skorzystać ze wsparcia psychologa, który pełnił dyżury w pierwszy i trzeci wtorek miesiąca, w godzinach 12.00 -17.00 /akta kontroli str. 253 /.

▪ Terapia i mediacje

W badanym okresie, rodziny z terenu Gminy korzystały z terapii m.in. w Ośrodku Profilaktyki i Terapii w Piszcu, Wojewódzkim Ośrodku Terapii i Uzależnień w Łomży, Wojewódzkim Ośrodku Terapii i Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i Ośrodku Rewalidacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym w Piszcu. Ponadto, w przypadku, gdy zachodziła potrzeba skorzystania z mediatora, rodziny kierowane były do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu, w którym przyjmował on beneficjentów co drugi czwartek od godz. 16.00 /akta kontroli str. 253/.

▪ Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne

Z przedłożonych przez Dyrektora informacji wynika, iż M-GOPS nie świadczył usług opiekuńczych i specjalistycznych dla rodzin z dziećmi. Niemniej jednak, jeżeli rodzina bądź dziecko, wymagały takiego wsparcia, w ramach współpracy, asystent rodziny umawiał ich na konsultacje specjalistyczne (w zależności od potrzeb np. psychiatryczne, zajęcia sensoryczne). Dzieci korzystały także z ww. rodzaju usług w Ośrodku Rewalidacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym w Piszcu /akta kontroli str. 253/.

▪ Pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego

Ustalono, że jeden raz w tygodniu (w czwartki po godz. 15.30) w siedzibie Ośrodka przyjmował prawnik, który udzielał nieodpłatnych porad prawnych. Ponadto kontrolowana jednostka kierowała rodziny z terenu Gminy do prawników, którzy świadczyli nieodpłatne porady prawne w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu (piątek od godz. 12.00) oraz w Starostwie Powiatowym w Piszcu (poniedziałek i wtorek w godz. 10.00 - 14.00, środa, czwartek, piątek – w godz. 10.00 – 14.00) /akta kontroli str. 255/.

- **Organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”**

Dyrektor, zgodnie z przedłożoną informacją stanowiącą **akta kontroli str. 255** wskazała, iż rodziny z terenu Gminy korzystały ze wsparcia w formie „Szkoły dla Rodziców”, która prowadzona była w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pisz. Ponadto na terenie Gminy organizowano pikniki charytatywne, podczas których rodziny miały możliwość spotkania się. Ośrodek zorganizował także spotkanie rodzinne pn. „Wakacyjny dzień”. W tezkach rodzin znajdowały się potwierdzenia realizacji ww. działań.

6. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego

W toku kontroli stwierdzono, iż na terenie Gminy nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy. Dyrektor M-GOPS w pisemnych wyjaśnieniach wskazała, że na terenie Pisz funkcjonuje Świetlica Wychowawczo-Terapeutyczna „Smurfy”, która prowadzona jest przez Ośrodek Profilaktyki i Terapii. W okresie objętym kontrolą obejmowała wsparciem 30 dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Dzieci miały w niej zapewnione: zajęcia terapeutyczne, pomoc w odrabianiu lekcji, zajęcia tematyczne. Ponadto w okresie ferii zimowych i letnich organizowano im półkolonie, w ramach których realizowano programy profilaktyczne /**akta kontroli str. 257**/.

7. Funkcjonowanie rodzin wspierających

Ze zgromadzonej dokumentacji oraz pozyskanych informacji wynika, że w Gminie żadna z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych nie była objęta pomocą rodziny wspierającej. Dyrektor w pisemnych wyjaśnieniach wskazała, iż *„ośrodek wielokrotnie podejmował starania pozyskania rodzin wspierających dla naszych podopiecznych, jednak żadna z rodzin, którym proponowaliśmy taką formę współpracy nie wyraziła zgody. Natomiast mamy rodziny wspomagające, które z nami współpracują w zakresie objęcia pomocą osób i rodzin wymagających wsparcia”* /**akta kontroli str. 257**/.

8. Uwagi i wnioski

W ocenie zespołu kontrolnego na podkreślenie zasługuje fakt dużego zaangażowania asystentów rodziny w wykonywanie powierzonych im obowiązków i podejmowanie działań na rzecz wsparcia i pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Mając na uwadze potrzeby rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rekomenduje się dalszy rozwój systemu wsparcia rodziny na terenie Gminy Pisz i podejmowanie działań mających na celu zwiększenie rodzinom dostępności do wskazanych w ustawie form wsparcia.

Rekomenduje się, aby z uwagi na ilość zmian wprowadzanych w Statucie przy najbliższych pracach nad tym dokumentem dokonać jego ujednoczenia

Ponadto, z uwagi na korzystanie przez asystentów z różnych druków prowadzonej dokumentacji, proponuje się dokonanie zmian w Zarządzeniu nr Nr 7/13 Dyrektora M-GOPS

z dnia 16 maja 2013 r., w celu ujednoczenia prowadzonej w Ośrodku dokumentacji, poprzez uwzględnienie w nim wzorów dokumentów aktualnie wykorzystywanych przez asystentów.

9. Zalecenia pokontrolne

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 197d ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Dyrektora, jako osoby odpowiedzialnej za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. W planie pracy z rodziną uwzględniać przewidywane efekty działań, zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy. **Termin realizacji – na bieżąco.**
2. Plan pracy z rodziną opracowywać we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i koordynować z planem pomocy dziecku umieszczonego w pieczy zastępczej, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy. **Termin realizacji – na bieżąco.**
3. Dokonywać okresowej oceny sytuacji rodziny w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż co pół roku i przedkładać ją Dyrektor Ośrodka, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 15 ustawy. **Termin realizacji – na bieżąco.**

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2018 poz. 998 ze zm.).

GŁÓWNY SPECJALISTA

Agnieszka Brzozowska

GŁÓWNY SPECJALISTA

Katarzyna Stefanowska

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Joanna Jabłonka-Kastrau
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej